Advent 4. vasárnapja

2Kor 1,20–24

Krisztus, a biztosíték

A vasárnap jellege

Advent negyedik vasárnapjával karácsony szentestéjének küszöbére érkezünk, sőt fél lábbal át is lépjük azt. A vasárnap üzenete – „Örüljetek az Úrban! Az Úr közel!" – az örvendezés hangját szólaltatja meg. Az evangélium az útkészítő Keresztelő János bizonyságtétele (Jn 1,19–28): érkezik a Megváltó, örvendezzetek! Az előző vasárnap bizonytalan Keresztelője után itt a próféta Jánost látjuk.

A karácsony öröme vetül előre a 100. zsoltárban is, amely az adventi készülődést az előre-

Creative Commons BY-NC-ND 4.0

szaladással, elébe szaladással fokozza: *„menjetek eléje vígassággal”* (Zsolt 100,2; Károli-ford.). A készülődés nemcsak a bűnbánat és „takarítás” ideje, hanem az örömé is.[1] Épp ezért olyan lényeges, hogy ezen a vasárnapon megjelenjen az Isten által megélt öröm, mégpedig úgy, hogy az örömhír (az evangélium) hitet ébresszen a szívünkben.

Változás következik be a liturgikus szín tekintetében, hiszen liláról fehérre vált: Krisztus-ünnep következik, megérkezik a megígért megváltó (Hafenscher 2010, 336–337. o.).

Epistolánk Pál apostoltól, a Filippi levél befejező intelmeiből származik (Fil, 4,4–7), amelyből meghatározó igeversek kerülnek elénk a heti ige kapcsán is: *„Örüljetek az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljetek! Az Úr közel!”* (Fil 4,4–5)

Amit a textusról tudni kell

Kontextus

A perikóparend B sorozatából kerül elénk az igehirdetés alapigéje. Ritkán hangzik a szószékről Pál apostol második korinthusi leveléből ez a szakasz. Úgy gondolom, ebben nagy szerepe van annak az egyértelműen feszült helyzetnek (erkölcsi problémák, álapostolok) is, amelyben benne van az apostol és a gyülekezet, amely a levél tartalmát egészében meghatározza. Következésképp a korinthusiak szemére vetik Pál apostolnak, hogy nem elég jó szónok, azonban leveleiben keményen dorgálja őket.

Exegézis

20. vers: Kiemelendő a görög szövegből az ἐπαγγελία, amely az ἐπαγγέλλομαι kifejezésből származik, és azt jelenti, hogy „megígért isteni ajándék”. Így, hogy valóban előreszaladunk karácsony ünnepének küszöbére, ez az ajándék szinte már kézzelfogható, lényegében már a miénk.

A δόξα eredetileg a δοκέω ’gondolni’, ’vélekedni’, ’látszani’ igéhez kapcsolódik, és a ’vélemény’, ’hírnév’ jelentésből fejlődött a ’dicsőség’, ’isteni ragyogás’ jelentés felé. Leggyakrabban Isten ragyogó, méltóságteljes és üdvözítő jelenlétét, illetve az őt megillető tiszteletet jelenti.[2]

21. vers: A βεβαιόω a βέβαιος melléknévből származik, amelynek jelentése: ’szilárd’, ’biztos’, ’megbízható’. Az Újszövetségben kevésszer fordul elő, de teológiailag fontos szó. Az apostoli igehirdetés megerősítését fedezhetjük fel benne: Isten egyértelműen hangsúlyozza, hogy nem emberi vélemény az evangélium, ezt pedig az ő tanúságával, jeleivel és Szentlelkének ajándékaival igazolja. Nagyon fontos az, amit itt kifejez a szó, miszerint szilárddá, biztosabbá tesz, különösen ígéreteket és hitbeli igazságokat.

A χρίω ige az indoeurópai eredetű görög szócsaládba tartozik, jelentése alapvetően ’kenni’, ’bedörzsölni’, és ebből származik a χριστός, vagyis ’felkent’ szó is. Az Újszövetségben a χρίω különösen fontos, mert Jézus küldetését a kifejezés által tudjuk minél jobban megérteni. A „Krisztus” cím a görög χριστός szóból ered, amelynek jelentése: felkent; ez a héber messiás görög megfelelője. Amikor az Újszövetség arról beszél, hogy Isten felkente Jézust, nem pusztán az olajjal való megkenésre utal, hanem arra, hogy az Atya a Szentlélekben nyilvánította ki és erősítette meg Jézus messiási küldetését. Itt fontos megjegyezni, hogy ha valakit Isten különleges szolgálatra kiválaszt és megerősít, őt lényegében felkeni.

22. vers: A σφραγίζω a σφραγίς (’pecsét’, ’pecsétgyűrű’, ’pecsétlenyomat’) főnévből képzett ige, amelynek az alapjelentése: ’pecséttel ellátni’. Az Újszövetségben egyszerre hordoz jogi, gyakorlati és lelki jelentést.

Az ἀρραβών az Újszövetségben csak Pálhoz kapcsolódó helyeken fordul elő: (2Kor 1,22; 2Kor 5,5; Ef 1,14). Mindhárom helyen a Szentlélekre vonatkozik: Isten a Szentlelket adja a hívőknek mint jövendő örökségük zálogát.

23–24. vers: A φείδομαι alapjelentése a visszafogás, kímélés és megóvás gondolatához kapcsolódik. Valakit vagy valamit megóvni attól, hogy teljes

[1] https://egyhazzene.reformatus.hu/enekek/v/enekrend-i-advent-karacsony/.

[2] https://szentiras.eu/GNT/2Kor1?compare=RUF.

szigorral, büntetéssel, kárral vagy teherrel sújtsák. Több teológiailag jelentős helyen fordul elő. A Róm 8,32-ben az áll, hogy Isten „saját Fiát sem kímélte".

A κυριεύω a κύριος ('úr', 'gazda') főnévből származik, és alapjelentése: 'úrként viselkedik', 'uralmat gyakorol', 'valaki vagy valami fölött hatalmat gyakorol', 'irányít, meghatározó befolyással bír'. A bűnről, a halálról vagy a törvényről is mondható, hogy „uralkodik" az emberen. Az Újszövetségben a κυριεύω fontos teológiai szó, mert nemcsak emberi hatalomgyakorlást, hanem lelki-szellemi uralmat is kifejez.

A ἵστημι az 'állni', 'állítani', 'odaállít' jelentésköréhez tartozik. Nagyon gyakori újszövetségi ige, és különösen fontos, hogy alakjai jelentésben eltérhetnek egymástól: az aktív alakok sokszor tárgyasak ('állít', 'odahelyez'), míg a befejezett alakok gyakran állapotot fejeznek ki ('áll', 'ott áll'). Lelki értelemben a szó a keresztény kitartást és szilárdságot is kifejezheti: a hívőnek „meg kell állnia" a hitben, a kísértések között és Isten ítélőszéke előtt.

A perikópa megértése

Amikor Isten „dicsőségéről" van szó, nem pusztán hírnévről beszélünk, hanem Isten szentségének, hatalmának és jóságának megnyilvánulásáról. Ezért olyan lényeges, hogy amikor ő igent mond ránk, és büntetés helyett kegyelmével biztosít minket, akkor erre mi „ámen" mondjunk.

A pecsét az ókori világban lezárást, hitelesítést, tulajdonjogot és védelmet jelentett; ez is lényeges lehet ennek a szakasznak a megértését illetőleg. Különösen jelentős a Szentlélekkel való „megpecsételés" képe: az Efezusiakhoz írt levélben írja Pál a „Szentlélek pecsétjéről", hogy Jézus Krisztusban kapjuk meg azt (vö. Ef 1,13), illetve itt: *„Ne szomorítsátok meg Isten Szentlelkét, aki az ő pecsétje rajtatok a megváltás napjára."* (Ef 4,30) Lényegében olyan biztosíték ez, amelyet valaki előre átad, és amely garantálja, hogy a teljes ígéret később meg fog valósulni. A szó sémi eredetű kölcsönszó a görögben, rokon a héber עֵרָבוֹן ('ērābōn) szóval, amely 'biztosítékot', 'zálogot' vagy 'foglalót' jelent. A Szentlélek ajándéka nem puszta külső jel, hanem Isten bennünk működő kegyelmének valóságos kezdete. A hívő reményének ez biztos alapot jelent. Megtehetné ugyanis az Isten, hogy nagy szigorral lépjen fel az emberrel szemben, mégis megkíméli őt. Pál apostol szerint Krisztus feltámadása után *„a halál többé nem uralkodik rajta"* (Róm 6,9), és a megkeresztelt emberre is vonatkozik, hogy *„a bűn nem fog uralkodni rajtatok"* (Róm 6,14).

Igehirdetési vázlat

„Igen" és „ámen"

Isten igent mondott az emberiségre. Pál azt tekinti nagy feladatának, hogy az emberek is „ámen", ezzel igent válaszoljanak az Istenre. Isten áldása, a bűn rontása a legnagyobb ígéretek az emberiség számára. *Jézus Krisztus a biztosíték* (Cserháti 2009, 78–80. o.) arra, hogy bár még nem teljesült be minden, Isten Fia eljött, és azok az ígéretek is beteljesülnek, amelyeket eddig még nem tudtunk megtapasztalni. Ez pedig arra vonatkozik, hogy Isten és ember között kiengesztelő, békés kapcsolat jön létre.

Hűséges szolgálat

A szolgálatra a korinthusi gyülekezet tagjait is Isten teszi alkalmassá azzal, hogy „felkeni" őket. Mindezeket azért mondja el Pál, hogy minél inkább rendíthetetlenné tegye munkatársait a szolgálatban. Ettől persze az Úristennek a fáradozása nemcsak kifejezetten ezeket a munkatársakat érintheti, hanem a gyülekezet többi tagjának körében is érvényesülhet. Isten „lepecsételi" magának ezeket az embereket. Az apostoli szolgálatot a Léleknek ez az ajándéka teszi lehetővé. Hiszen ezek a küldöttek a Lélek által ismerhetik fel, hogy Isten minden ígérete Jézus Krisztusban lett „igenné", és az is a Lélek munkája, hogy az emberek szívében a válasz erre az „ámen" legyen. A Léleknek már a puszta jelenléte is állhatatosságra ösztönöz. Pál és munkatársai a lélek foglalóját kapták.

„Jobb nektek most nélkülem"

Az apostol azért nem ment Korinthusba minden ígérete ellenére, mert kímélni szerette volna a gyülekezetet. Előző látogatása alkalmával feszültség volt az apostol és a korinthusiak között. Az apostolt túl kemény hangot üt meg leveleiben, mondja róla a közösség, a jelenléte azonban „erőtlen és szánalmas" (2Kor 10,10).

Nem akarnak uralkodni a hitükön, ez pedig „folyamatos" céljuk (az igealak imperfektuma erre enged következtetni). Egyedül az Isten teremthet valakiben hitet, ott és akkor, amikor neki tetszik. „*Mit akartok? Bottal menjek hozzátok, vagy szeretettel és szelíd lélekkel?* (1Kor 4,21) Pál nemcsak a lehetőségeivel, hanem a korlátaival is tisztában van, amit az apostoli szolgálat rejt magában. Az, hogy Isten belevonja őt és a munkatársait az ő szabadító munkájába, az apostoli küldetés legfőbb méltósága (Cserháti 2009, 84–85. o.). A hit és öröm együtt jár, hiszen az örömhírre (az evangéliumra) adott válasz a hit. Lényegében helyt kell állnia a hívő embernek, ami nem egyszerűen „akaraterő", hanem Isten kegyelmével való együttműködés: Krisztus erősíti meg a keresztény embert a hitben, ugyanakkor az ember szabadon dönthet, és rajta múlik az Úristen felé tanúsított hűsége.

Krisztus érkezésének öröme

Advent negyedik vasárnapján sokszor már szinte érezzük, hogy megérkeztünk abba az örömbe, amelyet Isten megelőlegező kegyelme a Messiás érkezésében nekünk kínál. Csak remélhetjük, hogy valóban mi is olyan munkatársaivá válhatunk az Úristennek, akik azt az örömöt viszik az emberek közé, amely szilárd hitet ébreszt, és valódi jó cselekedetekre indítja a szíveket. Jézus Krisztusban nemcsak puszta ígéret kaptunk, hanem biztosítékunk van arra, hogy reménységgel tekinthetünk a jövőnkbe. Nemcsak földi keretek között, hanem az élet további, örök folytatásában is bizakodással tekinthetünk előre.

További javaslatok az istentiszteletehez

Ének

EÉ 137 („Jer, tárjunk ajtót még ma mind")
EÉ 149 („Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő")

Imádság

Uram, szentségem és cselekedetim mellett veszve vagyok, azért csupán ócska ruha kívánok lenni az én Uram Jézusom lábainál, mert az én életem következtében nem volnék egyébre méltó, mint hogy a kárhozatba taszittassam. De én az ő szentsége után vágyom, hogy ő szenteljen meg engemet más, jobb örök szentséggel, így vigasztalhatom magamat az örök élettel 's remélhetem azt. (Luther 1896)

Illusztráció

VERS

Túrmezei Erzsébet: *Csodákra emlékezni jó*

Határkőnél hittel megállni,
határköveknél visszanézni,
hálás szívvel múltat idézni:
csodákra emlékezni jó!

Meglátni, hogy minden utunkat
hű és hatalmas Kéz vezette,
javunkra szolgált minden tette:
csodákra emlékezni jó!

Látni, hogy át viharon, vészen
hű Mesterünk hogyan segített,
éjekre fényt hogyan derített:
csodákra emlékezni jó!

Határköveknél hálát adni
és hallelujás köszönetben
méregetni, mi mérhetetlen:
csodákra emlékezni jó!

Messzi évekre visszanézni
és számba venni ezer áldást,
erőt, kegyelmet, megbocsátást:
csodákra emlékezni jó!

Hallelujás hálaadással
leborulni egy határkőre,
s elindulni hittel előre,
amerre hív az égi szó.

Felhasznált irodalom

Cserháti Sándor 2009. *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele.* Luther Kiadó, Budapest.

Hafenscher Károly 2010. *Liturgika. A keresztény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben.* Luther Kiadó, Budapest.

Luther, Martin 1896. *Házi kincstár. Dr. Luther Márton vasárnapi és ünnepi egyházi beszédei.* Ford. Zábrák Dénes. Braunschweig–Pozsony. Web: https://garainyh.hu/luther/79-93.php.

■ PFEIFER-DÖMŐK KRISZTINA